

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МЕН КОРЕЯ РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ САЯСИ-ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫ**Нуртаев Маргулан Бейсембаевич**

студент, Astana International University, ҚР, Нұр-Сұлтан қаласы

Исалиева Аксамал Маратовна

научный руководитель,

1992 жылғы 28 қаңтарда Қазақстан мен Оңтүстік Корея арасында дипломатиялық қатынастар орнағаннан кейін ынтымақтастық экономикалық, саяси, білім беру және мәдени салаларда қарқынды дами бастады. Айта кету керек, екеуі де Кеңес Одағынан бері елдердің ортақ тарихы бар. Әсіресе 1930 жылдары, шамамен бір жарым миллион кәріс әртүрлі себептермен Жапон аралдарына немесе Қытайдың солтүстік-шығысына, Манчжоу-гоға кеткен кезде. Ал бір бөлігі Ресей аумағына қашып кетті. Бұл біздің республикамыз, басқа одақтас республикалар сияқты, КСРО құрамында болған кеңестік кезеңде болды. [1]

Қазіргі уақытта Қазақстан мен Оңтүстік Корея стратегиялық әріптестер болып табылады және оны қарқынды тереңдету деңгейіне шықты. Астана мен Сеул арасында саяси қайшылықтар жоқ. Оңтүстік Корея басшылығы Қазақстанның саяси және әлеуметтік-экономикалық салалардағы жетістіктерін жоғары бағалайды, Қазақстанның АӨШК, Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының съезін қолдайды және оларды іске асыруға белсенді қатысады.

Біздің еліміздің экономикалары бір-бірімен бәсекелеспейді, бірақ бір-бірін толықтырады. Біздің этникалық тобымызда қазақтар мен кәрістер арасында руханилық, дәстүр, сенім және ұқсастық бар.

Қазақстан Республикасы мен Корея Республикасын ұзақ мерзімді мүдделері, Азиядағы халықаралық қауіпсіздік пен тұрақтылыққа деген жауапкершіліктің жалпы бірдей түсініктері біріктіреді.

«Азия-Тынық мұхит аумағында және жалпы Азияда өзінің жеке мүддесі бар біздің ел үшін өз аумағында жетекші орының бірін алатын Кореямен берік қарым-қатынасты дамыту маңызды. 21 ғасырда Сеулдің жаһандық рөлінің көтерілуі, мемлекеттің геосаяси орналасуы және халықаралық күн тәртібінің басты мәселелерінің біріне тікелей қатысуы оған Шығыс Азия аумағындағы беделді ойыншылардың бірінің мәртебесін беріп отыр. Екі елдің парламенттері арасында екіжақты Достық және ынтымақтастық тобы құрылып, өз жұмысын жалғастыруда», - делінген СІМ хабарламасында. Жыл сайын өтетін жоғарғы деңгейдегі кездесулер екі ел арасында достық пен берік қатынастардың айғағы. Ел басшылар арасында уағдаластықтар өзара қарым-қатынастарымыздың жоғары серпінділігін және олардың жоғарғы нәтижелерін көрсетеді. [2]

Біздің кірістер жөніндегі комиссияның ресми мәліметтеріне сәйкес, 2017 жылы екі ел арасындағы сауда 1,465 миллиард долларды құрады. БҰЛ КӨРСЕТКІШ ЕКІ ЕЛ АРАСЫНДАҒЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ БАЙЛАНЫСТАРДЫҢ ЖОҒАРЫ ДЕҢГЕЙІН КӨРСЕТЕДІ. Бұл көрсеткіш екі ел арасындағы экономикалық байланыстардың жоғары деңгейін көрсетеді. Жалпы Сеул мен Астана арасындағы экономикалық байланыстар Шығыс елдерінің де қызығушылығын тудырды. Бүгінгі таңда, әлемдік дипломатиялық ортаның пікірінше, экономикалық қатынастар мүдделі елдер арасындағы байланыстар деңгейін көрсетіп қана қоймай, өзара саяси түсіністік пен позициялардың Күшін, қарым-қатынастардың жақындығы мен қашықтығын білдіреді.

Сондықтан мұндай сандық көрсеткіштер маңызды емес деп айтуға болмайды, керісінше қарым-қатынастың потенциалына, ырғағына және мағынасына баса назар аударады.

Атап айтқанда, Президент Нұрсұлтан Назарбаев Қазақстандағы корей диаспорасы мен Корей бизнесіне әрдайым көңіл бөліп келеді. Бұл туралы Оңтүстік Кореяның президенттері дауыстап айтпастан бірнеше рет айтқан. Жапония астанасына барған Корея Республикасының бұрынғы Президенттері Но Му Хен, Ли Мен Бак және Пак Ку бұл жағдай туралы айтып, Жапония Президентіне үлкен алғыс білдірді. Сонымен қатар, Оңтүстік Корея парламентшілері де бұл жағдайды атап өтті. Қазақстанның достық пен өзара түсіністік саясаты тұрақтылық пен бейбітшілікті қамтамасыз етудегі маңызды үлес ретінде жоғары бағаланады. Ал Шығыс елдері әрқашан еліміздің сыртқы саясатына үлкен қызығушылық танытады. Қазақстан Кореяның Орталық Азиядағы маңызды әріптесі ретінде танылып отыр.

Сонымен қатар, Қазақстан - 27 жыл бойы Солтүстік Кореямен дипломатиялық қарым-қатынасты үзбеген ерекше ел. Солтүстік Корея өзінің ядролық қаруынан бас тартпағанына қарамастан, ол бірнеше рет батыл ұсыныстар жасады. Солтүстік Кореяның қазіргі саясатына келетін болсақ, ол әрқашан сынақтарға уақытылы жауап беріп, ядролық қарусыздануға шақырды. Ол Корей түбегінде бейбітшілік пен тұрақтылықтың орнауына байланысты өз ұстанымын ресми және көпшілік алдында білдірді. Осы тұрғыда Қазақстан ортақ мүдделері бар 2 елді келіссөздер мен дипломатия арқылы барлық мәселелерді шешуге шақырады, деді президент. Бірнеше жыл бұрын Назарбаев Біріккен Ұлттар Ұйымындағы жоғары лауазымымен Солтүстік Кореяны өзінің ядролық қаруынан бас тартуға және Қазақстанның даму жолымен жүруге шақырды. Оңтүстік Корея тарапы Назарбаев бірнеше рет сөз сөйлеген Президенттің ұсынысын жылы қабылдады. Сондықтан қазақтар екі ел арасындағы бірлік пен бейбітшілікке жиі шақырады. Әлем-бұл бейбітшілік саясатын жүргізетін елге қарсы тұру. Дипломаттар мен парламентшілердің делегациялары бірнеше рет Астанада Пхеньянға ресми сапарлар жасады.

Корей ғалымдары бүгін Солтүстік Кореяның ядролық қарусыздануына байланысты кез-келген тақырып бойынша сөйлейді, олар мақалалар немесе ғылыми зерттеулер жасайды, зиян келтіреді, корей телеарналарында сарапшылардың пікірін құрметтейді, Қазақстанды ауыздан тартпайды және біздің елімізде мысал ретінде бөліп көрсетуге тырысады. Тек корей сарапшылары ғана емес, сонымен бірге шетелдік сарапшылар да өздерін корейлер дейді. Осылайша, Қазақстанның Солтүстік Кореяның болашақта қалай дамитыны ең тиімді және озық үлгі болып табылады. Солтүстік Корея Қазақстан жолды таңдау керек деп санайды. АҚШ пен КХДР арасында келіссөздер жүргізілуде. Қазақстанның дракондық қаруды әзірлеу және одан бас тарту мысалдары жиі естіледі. Екі ай бұрын Сеул ұлттық университетінде "Солтүстік Корея мәселесіне" байланысты ғалымдар қазақ жолын атап өтті. Мұндай кездесулер ғалымдардың көзқарастары мен пікірлерін, сондай-ақ емтихандардағы Қазақстанның атауын жиі білдіретінін атап өткен жөн. Бұдан Қазақстанның халықаралық деңгейдегі беделі қандай екенін көре аламыз. Яғни, Қазақстан таңдаған бағыт Солтүстік Корея үшін өте маңызды және тиімді. Оны корей ғалымдары мойындап қана қоймай, егер сол деңгейде жұмыс істесек, Корей түбегінде толық ядролық қарусыздану жүзеге асырылатынына сенімді.

Жалпы, Қазақстан мен Оңтүстік Корея мен Корей түбегі арасындағы дипломатиялық қатынастар ерекше қызығушылық тудырады. Көптеген елдерде Солтүстік Кореямен ешқандай байланыс жоқ және әр "ядролық сынақпен" дипломатиялық қатынастарды үзеді. Дипломатиялық қатынастарды бұзу оңай міндет, және бұл халықаралық әлемді бұзатын елдер үшін өз саясаты мен даму жолдарын батыл ұсынып, 27 жыл бойы бейбітшілікке шақыру үшін ерекше мүмкіндік. Сондықтан Қазақстанның мұндай саясаты көптеген елдер үшін үлгі болады. Солтүстік Корея тарапы, егер біз халықаралық қоғамдастықтағы батыл ұсыныстарымыз бен сыни пікірлеріміз туралы білетін болсақ та, бізбен қарым-қатынасты жалғастыра береді. Бұл сондай-ақ назар аудару үшін ерекше жағдай. Сондықтан Солтүстік Корея біздің жолымызбен жүріп жатыр деп айтуға толық негіз бар. Тарихтың бір бөлігі ежелгі түркі империясы мен Гогурьедің одақтасы Силла патшалығы "прейриямен" сауда қатынастарын дамығанын көрсетеді. Гогурьео қазіргі Солтүстік Кореяның аумағында болды. Ал "Силла" - корей жерінде орналасқан ұлт. Алдыңғы мақалада мен "алтын қылыш" Силада жерінен табылғанын ұсындым ("Кореяда табылған Алтын қылыш семелде, қазақ жерінде жасалған"). Бүгінгі күні кешегі тарихи байланыс өзінің маңыздылығын жоғалтпады, бірақ жаңа дәуірдің талаптарына сәйкес құрылып, дамып келеді. [3]

Корей кәсіпорындары Қазақстанды ілгерілету мақсатында қарқынды инвестиция жасап отыр. Қазір Samsung, LG, Hyundai, SK, POSCO, KCC, Highvill, Asiana Airlines секілді 250-ге жуық компания Қазақстанда энергия ресурстарын, зауыт, инфрақұрылым, тұрғын үй құрылысын жетілдіру барысында түрлі салада қызмет атқаруда және соңғы уақытта қаржы, денсаулық сақтау саласында да инвестиция салды. Оңтүстік корейлік серіктестермен шикізаттық емес саладағы ынтымақтастық жүйелі түрде кеңейіп келеді. Жеңіл автомобильдер мен жүк және жолаушы тасымалы көліктерін құрастыру кәсіпорындары бар. Қазақстанның машина жасаушылар одағы және «КОАМИ» Кореяның машина жасау қауымдастығы өзара әрекеттестік пен ынтымақтастық туралы меморандум жасасты. Екі ел арасындағы Балқаш жылу электр стансасы, Атырау мұнай-химия кешенінің құрылыс жобасы және ағымдағы ауқымды экономикалық жобаларды бірқалыпты жүзеге асырумен қатар, екіжақты табысты әрі озық әдістер негізінде ынтымақтастық қатынасты орнатуда белсенді түрде қызмет атқарылып жатыр.

Екі ел арасында Сауда-экономикалық және ғылыми-техникалық ынтымақтастық бойынша үкіметаралық комиссия, Энергетика және минералды ресурстар бойынша комитет, Мәдени ынтымақтастық бойынша комиссия, Стратегиялық ынтымақтастық бойынша іскерлік кеңес және Технологиялық ынтымақтастық бойынша орталық сияқты бірлескен комитеттер жұмыс істейді.

Жан-жақты қалыптасқан қатынастарды жаңа, неғұрлым тиімді және перспективалы деңгейге шығару үшін сенімді қатынастар негізінде қарқынды даму қажет. Қазақстан-Корея стратегиялық әріптестігінің тарихы алдыңғы қатарлы және қарқынды жұмысқа негізделген жаңа кезеңге өтуде.[4]

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. https://dspace.enu.kz/bitstream/handle/data/17573/priority-directions-and-prospects-of-cooperation-of-the-republic-of-kazakhstan-with-south-korea_.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. <https://strategy2050.kz/news/51242/>
3. <https://egemen.kz/article/181140-qazaqstan-men-qos-koreyanynh-diplomatiyaalyq-qarym-qatynasy-na-27-dgyl>
4. <https://dspace.enu.kz/bitstream/handle/data/13212/qazaqstan-men-onqtystik-pdf?sequence=1&isAllowed=y>